

Mīsele

Ko e hā 'a e mīsele?

- Ko e mīselé ko e mahaki matu'aki fakatu'utāmaki mo pipihi mo'oni 'oku fakatupu 'e ha vailasi 'o makatu'unga ai ke puke lahi e kakai 'o lava ke fakatokoto kinautolu 'i falemahaki pe te nau a'u 'o mate ai neongo 'oku tataitaha ia.
- 'Oku fakamafola 'a e mīselé 'i he 'eá 'aki 'a e mānava, mafatua pe tale. Kapau te mo 'i ha loki mo ha tokotaha 'oku mīselé, 'e lava ke ke pihia ai 'o kapau 'oku te'eki ai ke huhu malu'i koe. 'E lava ke pihia ha toko 13 'oku te'eki ai ke huhu malu'i kinautolu mei ha toko 1 pe 'oku lolotonga mīsele.
- Kapau na'e te'eki ai ke huhu malu'i koe mei he mīsele 'e lava ke ke puke pea ke toe fakamafola atu ia.
- 'Oku taha pe 'a e founa ke ke faka'ehi'ehi'aki mei he mahaki ni – 'aia ko e huhu malu'i.

Ko e hā e me'a 'e 'asi mai 'i ha'a ne ma'u au 'e he mahaki ni?

- 'E lava ke kamata puke ha taha he mīsele 'o 'ikai ke nau 'ilo kae'oua kuo nau toki ongo'i puke – he ko e ngaahi faka'ilonga 'e toki 'asi ia hili ha 'aho 'e 10 nai pea 'e lava ke lōloa atu 'o 'aho 'e 18
- Ko e ngaahi faka'ilonga 'oku fuofua 'asi mai ko e mofi, tae, hafu e ihu, mamahi mo kula 'a e kano'imata' pea 'asi mo ha 'ile'ila hinehina 'i he loto'i ngutu. Hili ha 'aho 'e 3 ki he 5 'e 'asi ha petepete kulokula 'i he mata' pea toki mofele ai ki he toenga 'o e sinó.
- E a'u ki he toko 1 mei he toko 3 kotoa pe 'oku nau mīsele, ha fakalalahi 'enau puké 'one uesia ai 'a e telingá, niuonia pea mo e fakalele foki.
- 'E lava ke 'asi mai mo ha pupula 'o e 'uto 'i he ki'i ni'ihi 'o meimei ko e toko 1 mei he toko 1000 kotoa pe 'oku nau puke he mīselé, 'o lava ke mate ai ha ni'ihi pea ko e vahe 3 e 1 'o kinautolu ni 'e hoko ai ha maumau ki honau 'utó 'e 'ikai lava ke toe faito'o 'o sai.
- Ko e toko 1 mei he toko 1000 kotoa pe 'oku nau mīsele 'e ala ke nau mate mei he mahaki ni.
- Ko e tokotaha mei he toko 10 kotoa pe te nau iku ki falemahaki.

Ko hai 'e ala puke 'i he mīsele?

- Ko ha taha na'e toki fa'ele'i kimui he 'aho 1 'o Sanuali 1969 pea ne te'eki ai ke huhu tu'o 2 ia 'aki 'a e huhu malu'i mīsele hili 'a honau ta'u 1, pe kuo te'eki ai ke nau puke he mīsele kimu'a atu. Ko ia 'akinautolu 'e ala puke 'i he mahaki ni – 'o kau ai 'a e fānau valevale, iiki mo e kakai lalahi.
- 'Oku 'ikai ko e fānau valevale pe 'e ala ke nau puke he mīsele – 'oku kau foki 'a e fānau iiki mo lalahi hake pea mo e kakai lalahi 'oku te'eki ai ke huhu malu'i. 'Ko ha taha kuo 'ikai ke kei lava 'e hono sinó 'o malu'i ia mei he ngaahi siemu - hangē ko kinautolu 'oku faito'o kimo (chemotherapy) pe tutu ha kanisā (radiotherapy) 'i honau sino pe 'oku nau folo pe inu e

faito'o 'oku lahi ai 'a e "steroid". 'E ala faingofua ange ke nau puke he mīselé neongo ne 'osi huhu malu'i kinautolu pe kuo nau 'osi puke he mahakí ni he kuohili.

- Ko ha kakai fefine feitama na'e 'ikai huhu malu'i pea nau puke he mīselé, 'e ala hokosia ai ha'a nau tamatō, mate 'i manava 'a pēpē, pe ko e fānau'i hifo ha pēpē 'oku sino sí'i 'aupito. 'Oua 'aupito na'a huhu malu'i ha fefine 'oku lolotonga feitama ka 'oku totonu ke huhu malu'i 'a e toenga 'o kinautolu 'oku nau nofo mo e tokotaha feitamá ke lava ai 'o malu'i 'a e feitamá mo e pēpē 'oku kei 'i manava.
- Ka fu'u tokolahi fau 'a kinautolu 'oku nau puke he mīselé, 'e 'i ai 'a e ni'ihi te nau puke ai neongo kuo nau 'osi huhu malu'i mei he mahaki ni.

Ko e founa lelei taha ke ta'ofi pe malu'i 'aki koe mo ho'o fānau mei hono ma'u 'o e mīsele, ke fai ha mou huhu malu'i. Kapau 'oku ke mahalo'i 'oku ke puke mo ho'o tamá 'i he mīselé pea ke telefoni ki ho'o tōketā fakafāмили pe ko e Healthline 'i he 0800 611 116.

E lava ke toe tākaki atu ha ngaahi fakahinohino ki he huhu malu'i 'i ha'o telefoni ta'etotongi ki he Immunisation Advisory Centre 'i he 0800 466 863 (0800 IMMUNE) pe a'utonu ki he 'enau taulanga vahaope <http://www.immune.org.nz>

Last updated April 2014